

heropleving in den geest heeten van de levensstemming en de levenshouding van den tijd van Jena, Moskou, en de Campagne de France. De Romantici kenden de helden van dit tijdvak wellicht nog van tē zeer nabij, en ze kenden hen in hun staat van veredeling en krachtelooze zelfverlaging.

En toch heeft deze wet zich wel vervuld. Ook deze tijd van koortsachtige, korte heerlijkheid, deze tijd die door het perspectief der historie als een geleefde droom verschijnt, is niet verdwenen zonder zijn reflex achter te laten in de wereld der kunstwerken, een reflex even kort en fel als de tijd zelve was, maar even wonderlijk en even onsterfelijk; een even onbegrijpelijke samenschittering van tegenstrijdigheden. En dit: dank zij Stendhal, en Stendhal alleen. Er was in dit groote leger een jong officier, die

zich uiterlijk slechts weinig van zijn schitterende collega's onderscheidde, slechts door een liefde voor muziek en boeken, een heimwee naar Italië en den Italiaanschen hemel, wat hij zorgvuldig verborgen hield onder een uitdagend uiterlijk en een beschermende grofheid. Overigens leefde hij het wilde leven van zijn gelijken toegewijd en zonder scrupules

mede: hij vereerde den Keizer hartstochtelijk, beminde tallooze vrouwen en verliet ze weer, brandschatte de overwonnen bevolking waar het noodig was, was vol aandacht voor zijn avancement, reed met „de pistool in de vuist” Berlijn binnen en leerde de verslindende koude van een Russischen winter

kennen. Hij bekleedde verschillende ondergeschikte posten, — ook als zoodanig onderscheidde hij zich slechts weinig van de groote menigte — en toen Napoleon viel, eindigde ook zijn bescheiden fortuin. Het noodlot der dwalende kogels was hem genadig geweest, hem en met hem de gansche 19de eeuw. Daarna, in den vrede der lage maatschappij der reactie teruggetreden, schreef hij zijne werken. En het eigenaardige gebeurde: al heeft hij in geen dier werken direct het Keizerrijk beschreven,

noch zijn slagen, noch zijn politiek of burgerlijk leven (behoudens een enkel beroemde episode, de slag van Waterloo in „La Chartreuse de Parme”) toch zijn deze werken onwillekeurig, buiten iedere bepaalde bedoeling van hun schepper om, verzadigd geraakt, als 't ware volgestroomd van de stemming van den tijd, waarin hun schep-

HET GEBORTEHUIS VAN STENDHAL
14 RUE J. J. ROUSSEAU, GRENOBLE.